

Obsah

Články / Articles

Changes of Czech Law Demonstrated by Corpus Evidence

Změny českého práva na základě korpusové evidence /3

František Cvrček, Karel Pala, Pavel Rychlý

Zum adverbialen Argument in den reflexiven Dispositionen
des Tschechischen I

K adverbiálnímu argumentu v reflexivních dispozitivech češtiny I /16

Aleš Půda

Die Postposition des nicht erweiterten kongruenten Adjektivattributs
in Čapeks *Hordubal* im Spiegel der deutschen Übersetzungen des Ro-
mans

**Postpozice nerozvitého shodného adjektivního přívlastku v Čapkově *Hordubalovi*
v zrcadle německých překladů románu /38**

Alžběta Sedláková

Slovotvorný přehled slov s číselným významem I: číslovky určité

**A word-formation oriented overview of words with numeral meaning I: definite
numerals /54**

Josef Šimandl

Perspektivy korpusové lingvistiky: deskripce, nebo explanace?

The Future of Corpus Linguistics: Description, or Explanation? /75

František Štícha

Recenze / Reviews

Valenz im Fokus. Grammatische und lexikografische Studien.
Festschrift für Jacqueline Kubczak

Domínguez Vázquez, María José/Eichinger, Ludwig M. (Hrsg.) (2015): Valenz im Fokus. Grammatische und lexikografische Studien. Festschrift für Jacqueline Kubczak. 295 stran. Institut für Deutsche Sprache, Mannheim /83

Marie Vachková

V. Petkevič, A. Adamovičová, V. Cvrček, V. (eds): Radost z jazyků –
Sborník příspěvků k 75. narozeninám prof. Františka Čermáka

Petkevič, V., Adamovičová, A., Cvrček, V. (eds): Radost z jazyků – Sborník příspěvků k 75. narozeninám prof. Františka Čermáka. Nakladatelství Lidové noviny. Praha 2014 /90

Hana Žižková

Zprávy / News

Grammatyka Czeska

Mluvnice češtiny v 16. až 19. století /96

Pokyny pro autory /97

Instructions for authors /99

Objednávka /101

Order form /102

Changes of Czech Law Demonstrated by Corpus Evidence

František Cvrček, Karel Pala, Pavel Rychlý

Faculty of Law, University of West Bohemia, Pilsen; Faculty of Informatics, Masaryk University, Brno

f.cvrcek@worldonline.cz, {pala, pary}@fi.muni.cz

ABSTRACT: This paper compares the state of Czech legal order before and after the reform of the Private law. The analysis is based on the linguistic investigation of corpora containing legal texts. We analyze two corpora of Czech legal texts and show the relation between the changes (amendments and modifications) in the wording of law acts and their transparency. Our work explores changes on the level of words, collocations and legal terms. The tools used in this research are the corpus manager Manatee/Bonito with integrated Word Sketch Engine and Czech morphological analyzer Majka. Our results thus obtained lead us to conclude that the functionality of the Czech legal system is under threat from its own opacity and obfuscation.

KEY WORDS: law texts, collocations, quantitative analysis, law text amendments

Změny českého práva na základě korpusové evidence

ABSTRAKT: V článku předkládáme porovnání stavu českého právního systému před reformou soukromého práva a po ní, které je založeno na zkoumání korpusů obsahujících právní texty. Zkoumáme dva korpusy českých právních textů a demonstrujeme vztah mezi změnami v textech zákonů a jejich transparentností. Zkoumáme tedy změny na úrovni jednotlivých slov, kolokací a právních termínů a rovněž i jejich počty a frekvence. Nástroje, s nimiž tu pracujeme, jsou korpusový manažer Manatee/Bonito s integrovaným vytvářením slovních profilů (Word Sketch Engine) a morfologický analyzátor Majka. Takto získané výsledky přesvědčivě prokazují, že analyzované změny ohrožují funkcionalitu českého právního systému.

KLÍČOVÁ SLOVA: právní texty, kolokace, kvantitativní analýza, novely právních textů

Zum adverbialen Argument in den reflexiven Dispositionen des Tschechischen I

Aleš Půda

Slavisches Institut, Ruprecht-Karls-Universität, Heidelberg

ales.puda@slav.uni-heidelberg.de

The adverbial argument in Czech dispositional reflexives

ABSTRACT: The study presents some corpus-based results about dispositional reflexive constructions in Czech. One type of Czech dispositional reflexives expresses the evaluation of a mental state with regard to an event associated with the predicate (*Snad se mu žije lehčeji.*). The evaluation of experiencing an underlying event in a particular way is usually encoded lexically by an adverbial phrase, the licensing conditions of which have not yet been investigated both within Western formal approaches (“manner adverb”, “some adverbial modification”) and within the Slavic grammatical tradition. Based on the analysis of corpus data, the formal (lexical, syntactic and prosodic) properties of this (explicit or implicit) adverbial argument will be examined. Then the frequency distribution of the adverbial argument (initial, preverbal, postverbal, final) within the clause will be established. Attention will also be given to the frequency of specific adverbs in both affirmative and negative clauses. Furthermore, an explanatory account of the adverbial selection in dispositional reflexives will be developed. When a reflexive verbal form is combined with an adverb (θ -identification), different main types of manner adverbs need to be distinguished, according to the semantic feature of ‘activation’ of the adverb [eval] and the θ -grid ($\langle \theta$ -Exp $\rangle$, $\langle \theta$ -x $\rangle$): obligatory evaluative (*nerado* ‘unwillingly’), facultative evaluative (*výborně* ‘excellently’) pragmatically evaluative (*přirozeně* ‘naturally’) and non-evaluative adverbs (*rozhořčeně* ‘indignantly’, *rychle* ‘quickly’). Within the class of evaluative adverbs, one can further differentiate between primary evaluative adverbs (*dobře* ‘well’) and secondary evaluative adverbs (*vesele* ‘cheerfully’), according to their semantic structure. The behaviour of adverbs that do not define their pole as either positive or negative (*normálně* ‘normally’, *nějak* ‘somehow’), or those that can be tied contextually to both poles (*zvláštně* ‘oddly’) will be outlined briefly. Finally, the proposed paper will discuss three distinct functions of the modifier *sám*, *-a*, *-o* (‘alone’) in syntactic reflexives: autocausative, autoagentive and – last but not least – dispositional.

KEY WORDS: adverbial argument, autoagentive, autocausative, dispositional reflexive constructions, disposition, evaluation, evaluative adverb, experiencer, Czech syntactic reflexives, middle construction

K adverbálnímu argumentu v reflexivních dispozitivěch češtiny

ABSTRAKT: V této studii prezentujeme výsledky korpusového šetření z oblasti impersonálních reflexivních dispozitiv. Jeden typ českých dispozičních konstrukcí vyjadřuje hodnocení mentálního stavu se zřetelem k události specifikované predikátovým výrazem (*Snad se mu žije lehčeji.*). Taková evaluace prožívání události je zpravidla lexikálně specifikována adverbialními výrazy, jejichž charakteristika nebyla doposud v západních formálních popisech („manner adverbs“) ani ve slavistické literatuře („hodnotící adverbialní výraz“) podrobněji zachycena. Na

základě pozorování korpusových dat nejdříve zjišťujeme formální prostředky (explicitního a implicitního) evaluativního adverbialního argumentu. Zároveň statisticky vyhodnocujeme za prvé frekvenční distribuci slovosledné pozice adverbia (počáteční, antepozice, postverbální, koncová) v jednotlivých dispozičních strukturách a za druhé frekvenci konkrétních příslovcí jednak v kladných, jednak v záporných dispozitivech. Poté je podána teoretická koncepce adverbialní selekce v e-flexivních dispozitivech. Při spojení reflexivní formy slovesa s adverbium (tzv. θ -identifikaci) rozlišujeme podle aktivace sémantického rysu [$\pm$ eval] a θ -struktury (< θ -Exp>, < θ -x>) obligátně evaluativní adverbia (*nerado*) od fakultativně evaluativních (*výborně*), pragmaticky evaluativních (*přirozeně*) a non-evaluativních (*rozhořčeně*, *rychle*). Dále dělíme třídu evaluativních adverbíí podle jejich sémantické komponentní struktury na primárně (*dobře*) a druhotně (*vesele*) evaluativní. Okrajovou pozornost věnujeme i příslovcím, která svou pólovou specifikací [pozitivně – negativně] buď blíže nedefinují (*normálně*, *nějak*) nebo naopak, která zároveň vystihují jak pozitivní, tak i negativní hodnocení (*zvláštně*). Na závěr vymezujeme tři funkce výrazu *sám*, *-a*, *-o* v reflexivních konstrukcích: funkci autokauzativní, autoagentivní a dispoziční.

KLÍČOVÁ SLOVA: evaluativní příslovce, adverbialní argument, reflexivní dispoziční konstrukce, dispozice, evaluace, experiens, reflexivní konstrukce

Slovotvorný přehled slov s číselným významem I: číslovky určité

Josef Šimandl

Ústav pro jazyk český AV ČR, v.v.i., Praha

simandl@ujc.cas.cz

A word-formation oriented overview of words with numeral meaning I: definite numerals

ABSTRACT: The aim of this overview is to describe not only how Czech numerals are formed, but also their word-forming possibilities, where they can display formal variations. This approach allows new considerations about peripherals and borders of the word class called numerals, as well as a useful formal description of numeral elements in deriving and compounding.

KEY WORDS: Czech numerals, semantic classification, formal building

KLÍČOVÁ SLOVA: české číslovky, sémantická klasifikace, formální tvoření

Perspektivy korpusové lingvistiky: deskripce, nebo explanace?

František Štícha

Ústav pro jazyk český AV ČR, v.v.i., Praha

sticha@ujc.cas.cz

The Future of Corpus Linguistics: Description, or Explanation?

ABSTRACT: This article engages in polemic with two papers on the status and prospects of corpus linguistics that were recently published by two Czech linguists in the journal *Naše řeč* (Our Language). These linguists claim that corpus linguistics relies too heavily on description, in general, and doesn't provide sufficiently rigorous explanations. In contrast, the present author argues that working with large corpora (billions of tokens) does not necessarily lead to mere descriptions of language phenomena. Rather, descriptions based on large corpora facilitate rigorous explanations of grammatical phenomena. In addition, the author argues that until data-based descriptions became an integral part of work in the natural sciences, philosophically based explanations did not fully succeed at enabling us to understand the physical world. Language is a part of the natural world, and satisfactory grammatical explanations of natural languages require much more empirical evidence than could be obtained in the past without electronic corpora. Several examples of empirical evidence and their critical relevance to linguistic analysis are cited.

KEY WORDS: description, explanation, corpus linguistics, empirical evidence

KLÍČOVÁ SLOVA: deskripce, explanace, korpusová lingvistika, empirická evidence

Valenz im Fokus. Grammatische und lexikographische Studien. Festschrift für Jacqueline Kubczak¹

Marie Vachková

Ústav germánských studií FF UK, Praha

marie.vachkova@ff.cuni.cz

Vor zwei Jahren hat unsere hochgeschätzte Kollegin aus dem Institut für Deutsche Sprache (IDS) in Mannheim ihre 42 Jahre lange Tätigkeit in der Abteilung für Grammatik beendet. Ihre Mitarbeiter und Freunde veranstalteten für sie ein internationales Kolloquium im Sommer 2013, aus dem der hier besprochene Sammelband hervorging. Die Festschrift steht fast komplett unter der Adresse <http://hypermedia.ids-mannheim.de/evalbu/festschrift.html> zur Verfügung, und deswegen werden hier nur wahlweise einige von den 16 Aufsätzen behandelt.

Die Herausgeber der Festschrift und Organisatoren des Kolloquiums, Ludwig M. Eichinger, der Institutsdirektor, und María José Domínguez Vázquez (Santiago de Compostela), haben den Sammelband im Vorwort mit kurzen inhaltlichen Zusammenfassungen der einzelnen Referate wie auch mit der wissenschaftlichen Bibliographie von Jacqueline versehen, die uns einen guten Überblick über ihr verdienstvolles Werk bietet, das theoretisch von Ulrich Engel begründet und von Helmut Schumacher fortgesetzt wurde. Wir erfahren, dass die mehrsprachig aufgewachsene Belgierin Germanistik, Niederlandistik und Anglistik in Louvain studierte. Es gibt nicht viele Linguisten, deren Publikationen sich dermaßen über reges Interesse von Seiten der Öffentlichkeit erfreuen dürfen wie in ihrem Fall. Das mehr als eintausend Seiten umfassende VALBU aus dem Jahre 2004 (Valenzwörterbuch deutscher Verben, zusammen mit Hel-

---

¹ Domínguez Vázquez, María José/Eichinger, Ludwig M. (Hrsg.) (2015): *Valenz im Fokus. Grammatische und lexikographische Studien. Festschrift für Jacqueline Kubczak*. ISBN: 978-3-937241-49-4. 295 stran. Institut für Deutsche Sprache, Mannheim

mut Schumacher, Renate Schmidt und Vera de Rooter) genießt hohes Ansehen und seine elektronische, leider etwas schlanke Version E-VALBU aus dem Jahr 2011, wo Jacqueline die einzige Autorin ist (<http://hypermedia.ids-mannheim.de/evalbu/index.html>), wird von zahlreichen Germanisten aus allen Herren Ländern benutzt.

Jacqueline Kubczak trug wesentlich zur Entstehung eines Deutsch-ungarischen Wörterbuchs zur Substantivvalenz bei.² Ihr Name ist darüber hinaus noch mit anderen Projekten am IDS verbunden, nämlich mit der Deutsch-französischen kontrastiven Grammatik, Verben in Feldern, Brisanten Wörtern von Agitation bis Zeitgeist, mit dem Forschungsvorhaben Kontrastive Lexikografie: Nominalsyntax Deutsch – Französisch und mit dem grammatischen Informationssystem GRAMMIS. Eine begeisterte Aufnahme finden bei uns Hochschullehrern ihre korpusbasierten Studien zu Zweifelsfällen der deutschen Grammatik, die im Sprachreport (IDS) bis heute erscheinen.

Die deutsche Valenz wird im Rahmen des germanistischen Studiums in Veranstaltungen zur deutschen Grammatik sowohl im Bachelor- als auch im Masterstudium behandelt, und zwar nicht nur gemäß der jeweiligen vorausgesetzten Sprachkenntnis, sondern auch dem erforderlichen Abstraktionsvermögen. Der behandelte Stoff deckt nicht nur den morphosyntaktischen und den semantischen bzw. den Wortbildungsbereich ab, sondern wird ebenfalls zu einem festen Bestandteil der Syllabi für lexikologische bzw. lexikographische Seminare. Einen besonderen Aspekt stellt in der Valenzthematik auch die angewandte Sprachwissenschaft, vor allem die Didaktik, dar: Wie können die Valenzverhältnisse im Bereich der Verben, Adjektive und Substantive den Studierenden beigebracht werden? Im Falle der DaF-Lerner steigt die Nachfrage nach Erfassung des variierenden Wortguts, das die syntaktischen Skelette trägt, in den Debatten um die lexikographische Umsetzung der Korpusbelege kreist man um die Probleme der Variabilität der Wortfolge bzw. der funktionalen Satzperspektive: Bei der Auswahl der authentischen Belege und deren stellenweise notwendiger Einrichtung schließt sich der Kreis und man kehrt wieder zur didaktischen Dimension des lexikografischen Textes zurück. Der kontrastive Gesichtspunkt ist bei der Darbietung der Valenz fast allgegenwärtig und aus dieser Perspektive werden auch die einsprachigen deutschen Nachschlagewerke getestet.

Schließlich wird die Darstellung der Valenz aus der Sicht der Nichtmuttersprachler auch in allgemeinen Bedeutungswörterbüchern des Deutschen bewertet: Ein Nachschlagewerk, das die Valenzstrukturen zum Prinzip der

---

² Bassola, Péter et al. (Hg.) (2003): *Deutsch-ungarisches Wörterbuch zur Substantivvalenz*. Band 1., Szeged. Bassola, Péter et al. (Hg.) (2012): *Deutsch-ungarisches Wörterbuch zur Substantivvalenz*. Band 2., Szeged.

Gliederung der verbalen Wörterbuchartikel macht,³ ist bei den Lernern stets gut eingeschrieben. Das dritte wichtige Thema ist die Frage nach der Rolle der korpusanalytischen Methoden, mit deren Hilfe die Satzbaupläne bzw. Valenzstrukturen bzw. ihre lexikalische Füllung gefiltert, lexikographisch bearbeitet und effektiv eingeübt werden können. Fast alle hier eben berührten Themen sind in der vorliegenden Festschrift präsent, und deswegen kann in den Seminaren mit einzelnen Texten gearbeitet werden. Was weiß jedoch ein Nichtmuttersprachler und Germanist in einer Person an dieser Festschrift, die im Vorhinein nach dem Verlesen der erwähnten Annotationen im Vorwort als überaus gelungen eingestuft werden kann, am meisten zu schätzen?

Die Antwort wäre wohl: Vor allem die kontrastiv angelegten Studien und die argumentativ wertvollen Aufsätze, die auf die Umsetzung der Valenztheorie und Interpretation der schwierigen Fragen bei der Beschreibung variierender bzw. nicht transparenter Strukturen abzielen. Hier kann man viel Neues erlernen, zumal die theoretischen Grundlagen des universitären Unterrichts nicht nur im ehemaligen geteilten Europa, sondern auch jetzt nicht identisch sind. Begründen wir diese Auswahl im Einzelnen nach den angedeuteten Präferenzen.

Die vollständige lexikographische Beschreibung der Valenz "in Ruhelage" (Formulierung von *María José Domínguez Vázquez* auf S. 87) und deren authentische Realisierung in der gesprochenen Sprache, wo sie häufig reduziert wird, stehen teilweise gegeneinander. Auch die Lehrer werden im Stich gelassen, wenn Sie auf Reduktionen in der gesprochenen Sprache stoßen, vgl. *Unsere Tante besucht und besucht und tut nichts*. Diese Tatsache bestärkt einen tschechischen Deutschlehrer leider darin, dass es sich um einen groben Fehler handelt, der sanktioniert werden muss. Diese Erfahrung sollten Lexikographen nachvollziehen: Man sucht häufig auch nach raren Erscheinungen, die aber in der gesprochenen Umgangssprache gar nicht so rar sind.

Mit dem weiten Feld der Valenzreduktion befassen sich gleich mehrere Aufsätze, jeder jedoch von einem anderen Standpunkt ausgehend: Die bereits zitierte **María José Domínguez Vázquez** ist Autorin der Studie mit dem Titel **Zu Valenzreduktionen und indirekten Charakterisierungen. Versteckte Information in E-VALBU**. Sie setzt sich mit dem Begriff der Valenzreduktion auseinander und illustriert deren Typen, z. B. *Der neue Rasenmäher schneidet das Gras schnell und mühelos* und die indirekten Charakteristika, wo die Metonymie funktioniert, vgl. *Die ganze Straße hat den Mann ausgelacht*.⁴

---

³ *Langenscheidt Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache*. Eine Neubearbeitung von Prof. Dr. Dieter Götz. Langenscheidt GmbH & Co. KG München, 2015. Vgl. z. B. das Stichwort abbrechen unter <http://bit.ly/1YFoOvw>. 25. 9. 2015.

⁴ Wie wir in der Begriffserklärung nachlesen können, versteht die Autorin des E-VALBU diesen Begriff als Valenzreduktion ist eine Folge von Rollentransfer. Darunter werden

Der nächste, kontrastiv ausgerichtete Beitrag von **Péter Bassola**, betitelt **Verben und valente Nomina**, stellt unter Beweis, dass die substantivische Valenz unsere Aufmerksamkeit verdient, weil sie stets im Schatten der verbalen Problematik steht: Die Vision des Autors ist, die valenten Nomina nach semantischen und grammatischen Kategorien zu gruppieren, um zu ihrer Typologie zu gelangen. So werden bidirektionale Substantive (*Auftrag geben – bekommen/erhalten*) von Substantiven, die mit Phasenverben (*beginnen* etc.) vorkommen, getrennt betrachtet im Hinblick auf die Variabilität der Verben und der potenziellen Satzglieder. Dabei entdeckt Bassola neue syntaktische Konstruktionstypen.

María Teresa Bianco schreibt in ihrer Studie **Valenzielle Konstellationen im Italienischen und im Deutschen** über Valenzkonstellationen der etymologisch verwandten Wörter (*analysieren – analizzare, Analytiker – analista, analysierbar – analizzabile* usw.). Als Nichtmuttersprachlerin und Autorin eines Valenzwörterbuchs für das Sprachenpaar Deutsch-Italienisch⁵ weiß sie die Bedeutung der Nachschlagewerke VALBU a E-VALBU zu schätzen und befürwortet eine neue Bearbeitung der alten Lexika zur Valenz der deutschen Verben, Substantive und Adjektive.

Wegen der Nähe des Polnischen ist für den tschechischen Leser der Aufsatz von **Lesław Cirko** bemerkenswert. Er bietet einen kurzen Einblick in die **Satzmuster im Polnischen, die es im Deutschen nicht gibt**. Schon der Titel lässt ahnen, dass hier klassifikatorische Fragen eine Rolle spielen werden. Weil aber die Äquivalenz der Konstruktionen in beiden Sprachen im Zentrum steht, kann der Aufsatz auch die praktischen Lexikographen anregen. Außerdem erfahren wir, dass ein Valenzwörterbuch des Polnischen, das mit Satzbauplänen ausgestattet wäre, noch nicht zur Verfügung steht. Der Autor ist der Meinung, dass das Polnische reicher an syntaktischen Konstruktionen sei und versucht diesen Zustand durch drei Tatsachen zu erklären: a. Die Absenz des Instrumentals im Deutschen, der im Polnischen an mehreren Satztypen aktiv ist (vgl. *Jan odwdzięczyl się kolegom za ich pomoc uroczywą kolacją :: Jan zeigte sich bei seinen Kollegen für ihre Hilfe erkenntlich, indem er sie zu einem feierlichen Abendessen einlud.*) b. Das Polnische besitzt eine Reihe von Prädikativa, die satzkonstituierend sind (*Bardzo mi jej szkoda :: Sie tut mir so leid.*) c. Das Polnische hat eine größere morphosyntaktische Sensibilität (bei der Negation ver-

---

solche Fälle einer systematischen Veränderung des Valenzrahmens erfasst, bei denen normalerweise mit einem Präpositiv- oder Adverbialkomplement auf etwas referiert wird, das aber auch als Belegung einer der kasusbestimmten Komplementklassen (Subjekt-, Akkusativ-, Dativkomplement) erscheinen kann. Am häufigsten geschieht dies mit dem Adverbialkomplement "Mittel". (Vgl. <http://hypermedia.ids-mannheim.de/evalbu/be-griffe.html>).

⁵ Bianco, M. Teresa (1996): *Valenzlexikon deutsch-italienisch. Dizionario della valenza verbale*. Heidelberg.

ändert die Satzstruktur: *Jem gruzski. / Nie jem gruszek.*). Und in diesem Punkt stellt sich das erwartete Problem mit den unterschiedlichen Klassifikationen ein: Handelt es sich um eine extra Klasse oder bloß eine Alternation (wie Engel in seiner Deutsch-polnischen kontrastiven Grammatik⁶ behauptet)? Die Absenz des Akkusativs nach der Negation im Polnischen dient dem Autor als Argument für eine selbständige Klasse. Es fragt sich, inwieweit ein Kriterium dieses Typs *mutatis mutandis* bei der Sichtung der anderen, in Tabellen zusammengefassten kontrastierenden Satzstrukturen in beiden Sprachen zur Geltung gebracht werden kann.

František Štícha hat mit einer Korpusstudie zu dem kontrastiven Teil der Festschrift beigetragen. Unter dem Titel ***Wie identifiziert man das lexikalisch unausgedrückte Objekt im Satz?*** werden elliptische Satzobjekte reflektiert. Der Autor plädiert dafür, dass eine gründliche Analyse eines umfangreichen Korpusmaterials der Theoriebildung vorangehen muss. Es werden gleich drei Sprachen herangezogen: Außer dem Tschechischen noch die Muttersprache von Jacqueline Kubczak, das Französische. Eine Menge von kommentierten Korpusbelegen dient als Navigation für die anstehende Forschung. Das analysierte Phänomen ist von erheblicher Bedeutung bei der Gegenüberstellung des Tschechischen und des Deutschen bzw. bei der Vermittlung der Valenzverhältnisse in beiden Sprachen, vgl. tsch. **Pes vrtí :: dt. Der Hund wedelt.*

Zur Identifizierung des unausgedrückten Objekts führen vor allem der Kontext, unser Vor- bzw. Weltwissen, aber auch unsere Sprachkenntnisse. Diese jedoch können uns verraten, wie abschließend an einem französischen Beleg gezeigt wird, zu dessen Interpretation der Verfasser aufruft, vgl.

Il la laissa au moment où son esprit, engourdi comme un muscle qui n'a jamais travaillé, commençait à se délier. Il avait semé avec acharnement, il s'était obstiné – il n'avait qu'elle –, il s'arrêta brusquement.

und die Frage stellt, ob es sich um eine spezifische Bedeutung oder eine Form der künstlerischen Kreativität handelt.

Für die theoretische Einsicht ist der Aufsatz von **Ulrich Engel**, mit dem Titel ***Tanz um das Verb*** versehen, sehr aufschlussreich. Er präsentiert keine neuen Erkenntnisse, wie er selbst schreibt, sondern eher deren neue Zusammenfassung mit dem Ziel, dass der "automatenhafte Tanz um das Verb endlich aufhört" (S. 101). Im Zentrum stehen außer Auseinandersetzungen mit der Auffassung des Verbs bei Tesnière zusammenfassende Bemerkungen zum Fall des einfachen Verbs, er befasst sich mit den verbalen Komplexen bzw. deren passiven und perfektiven Formen wie auch der Subjekt-Verb-Kongruenz. Er beschreibt die Rolle des "geltungsbesessenen" Subjekts, mit dessen Bestimmu-

---

⁶ Gemeint wird der erste der drei Bände von Engel, Ulrich et al. (1999): *Deutsch-polnische kontrastive Grammatik*. Heidelberg.

ng und der Subjekt-Verb-Kongruenz (*Es ist ein Ros' entsprungen, Es sind drei Rosen entsprungen*) deswegen Beschreibungsschwierigkeiten bestehen, weil unter dem Druck der traditionellen grammatischen Theorien (inklusive der TGG) die meisten Linguisten seine Absenz (dt. *Es regnet.* :: pol. *Pada*) nicht akzeptieren wollen. Diese Praxis erklärt er durch das große alte Missverständnis vonseiten der Stoiker, die ihre Aufmerksamkeit auf die Analyse des formalen Satzes konzentrierten, nicht jedoch auf die Strukturierung der Äußerung, auf deren Aufbau (später in Thema und Rhema gegliedert) Aristoteles in seinen Ausführungen eigentlich abgezielt haben soll.

Eine überaus nützliche Studie von **Marek Konopka**, einem der vier Autoren, die sich in einem IDS-Projekt langfristig mit der Erforschung des deutschen Genitivs befassen,⁷ lädt zu Beobachtungen des deutschen Genitivs ein, diesmal in Bezug auf den schwankenden Usus der Verben: **Sich der guten Zeiten und sich an die guten Zeiten erinnern oder vielleicht auch die guten Zeiten erinnern? Die Genitivverben.** Diesmal ist die Rede von der korpusbasierten Bestandaufnahme der Valenzstrukturen und deren Variationen im Hinblick auf den gegenwärtigen Usus, mit Berücksichtigung von möglichen Merkmalen aus den territorialen, diachronen, situativen und sozialen Sicht. Der Beitrag macht uns mit neuen Einsichten zum aktuellen Usus der Verben mit dem Genitivobjekt (*gedenken, sterben, bedürfen, entbehren, kommen*), der reflexiven Verben (*(sich) annehmen, (sich) erinnern, (sich) erwehren* usw.), die nicht nur obligatorisches Genitivobjekt haben, sondern auch ein obligatorisches Reflexivpronomen im Akkusativ. Zur dritten Gruppe zählen dann Verben, die sowohl ein Genitiv- als auch Akkusativobjekt verlangen (*jemanden einer Sache überführen, anklagen, berauben, bezichtigen, verdächtigen*, die sog. Verben mit dem *genitivus criminis* oder *verba iudicialia/forensia*) und außer diesen ebenfalls das Verb *entheben*.

Konopka fasst zusammen, dass die Häufigkeit der Genitivverben herabsteigende Tendenz aufweist, und zwar vor allem dort, wo das Reflexivpronomen fehlt (*gedenken, entbehren, bedürfen*). Bei anderen Verben haben wir mit standardsprachlichen Alternationen zu tun (Präpositionen, Infinitivkonstruktionen bzw. Nebensätze, vgl.: *jemanden des Verbrechens/wegen des Verbrechens anklagen; jemanden anklagen, ein Verbrechen begangen zu haben/jemanden anklagen, dass er ...*). Bei den *verba iudicialia* fällt auf, dass nur bei *bezichtigen* die Position des Genitivs stabil bleibt. Man kann festhalten, dass der Genitiv zwar verdrängt wird, aber andererseits leistet er gute Dienste dann, wenn der Sprachbenutzer mit seinem Gebrauch den intellektuellen Diskurs oder feierlichen Ton bei den

---

⁷ Die Datenbank steht seit September für Forschungszwecke zur Verfügung, vgl. Bubenhofer, Noah / Hansen, Sandra / Konopka, Marek / Schneider, Roman (2015): GenitivDB 2.0 - Datenbank zur Genitivmarkierung (Release vom 01.09.2015). Mannheim: Institut für Deutsche Sprache. <http://www.ids-mannheim.de/genitivdb> (30.9. 2015)

gesellschaftlichen Anlässen signalisiert, möglicherweise auch einen ironischen Unterton.

Falls sich die Änderung der Valenz einstellt, kann Bedeutungsänderung eintreten (*sich erinnern* gleicht sich semantisch dem Verb *gedenken* an). Die Studie ist aufgrund deren vorbildlicher methodologischer Präsentation hervorzuheben, aus der ein Korpuslinguist mit Gewinn schöpfen kann, zumal Dilemmata und deren kommentierte Lösungen bei den angestellten Korpusanalysen vermittelt werden.

Eine Studie der **Werbevalenz und [der] Verbvalenz** in der Sprache der Werbung, die mit stilistischen Effekten verquickt ist, stammt aus der Feder von **Joanna Golonka**. Diese textsortenbezogene Untersuchung beschreibt das Phänomen am Material der Werbung aus der Zeitschrift Spiegel. Es ist ihr gelungen, a. zahlreiche Valenzreduktionen zu eruieren (*Allein der Anblick berauscht. (AIDA Das Clubschiff)*), b. Valenzreduktionen und parallele Erweiterungen zu finden (*Jetzt im Professional Tarif für nur 3 Cent/Min. mobil ins Festnetz telefonieren. (e-plus)*), wie auch c. realisierte Valenz bei der simultanen Auslassung des Verbs zu identifizieren (*Erste Klasse [war er] gestern. Erste Klasse [ist er] heute. (Peugeot 807)*).

Als letzten Beitrag will die Arbeit von **Gisela Zifonun** genannt werden, und zwar als Beispiel für die Meisterschaft der linguistischen Argumentation und Einbettung des beschriebenen Problems in analoge Konstruktionen im Deutschen. Nicht transparente Konstruktionen wie **Voll Energie stecken und voller Geigen hängen – seltsame Phrasentypen und ungewöhnliche Valenzmuster** werden in dem letzten der 16 alphabetisch gereihten Beiträgen behandelt.

Das Schlusswort wurde **Jacqueline Kubczak** erteilt. Ihr **Rückblick in Dankbarkeit** skizziert die Geschichte der Valenzforschung und Valenzlexikografie am IDS. In diesem Moment drängt sich bei den Lesern eine Frage auf, die immer wieder zahlreiche Kollegen hierzulande äußern: Wird die Arbeit am E-VALBU irgendwann fortgesetzt? Die Verbauswahl von VALBU wurde zwar vollständig in E-VALBU übernommen, der Nachteil aber ist, dass sich diese an die Wortschatzliste des "Zertifikats Deutsch" anlehnt⁸ und viele andere Verben nicht inventarisiert sind. Bei der ansteigenden Anzahl der Benutzer (bei weitem nicht nur Linguisten) wäre die Vervollständigung der bestehenden Lemmaliste tatsächlich eine gute Tat, die den Deutschlehrenden und -lernenden im Ausland unter die Arme greifen würde.

---

⁸ Vgl. <http://hypermedia.ids-mannheim.de/evalbu/projekt.html>

**Petkevič, V., Adamovičová, A., Cvrček, V. (eds):
Radost z jazyků – Sborník příspěvků k 75. narozeninám prof. Františka Čermáka.
Nakladatelství Lidové noviny. Praha 2014**

Hana Žižková

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, Brno

zizkova@ped.muni.cz

V únoru letošního roku vyšel *Sborník příspěvků k 75. narozeninám prof. Františka Čermáka* s názvem *Radost z jazyků*. Jak v jeho předmluvě píše Vladimír Petkevič, „radost z jazyků a jejich zkoumání je pro profesora Čermáka příznačná“. Radost z objevování nových zákoutí rozličných jazyků a nejbližší lingvistické zájmy profesora Čermáka se vinou celým sborníkem jako červená nit. Sborník představuje dvaatřicet příspěvků českých i zahraničních autorů, které profesor Čermák inspiroval svým postojem, systémem práce nebo svou osobností. Někteří z autorů jsou Čermákovi žáci, jiní kolegové, všechny pojí (byť i jen dílčí) spolupráce s jubilantem.

Sborník je rozdělen do sedmi tematických částí. V prvních pěti jsou texty odborné, šestá část je osobního a dokumentárního rázu a sedmá obsahuje celkem 34 dopisů předních světových lingvistických osobností podporujících návrh na udělení státního vyznamenání¹ Františku Čermákovi. Příspěvky ve sborníku jsou psány ve třech jazycích (česky, anglicky a rusky), zkoumají z různých pohledů sedm jazyků (češtinu, angličtinu, italštinu, němčinu, litevštinu, španělštinu a norštinu) a mimo uvedené jazyky v příspěvcích najdeme i citáty v latině.

Za zmínku stojí velmi pečlivá redakce celého sborníku, editorům Vladimíru Petkevičovi, Aně Adamovičové a Václavu Cvrčkovi (kteří sami také přispěli do sborníku odborným článkem), se povedlo pečlivým výběrem témat i autorů vytvořit velmi pestrý a plastický soubor textů, které reflektují otázky současné

---

¹ Státní vyznamenání udělil prezident republiky Miloš Zeman 28. 10. 2015, profesor Čermák mezi oceněnými bohužel nebyl.

lingvistiky a zároveň mají jako společného jmenovatele Františka Čermáka. Příspěvky jsou rozmanité, ale hlavně ne nudné.

František Houdek v jedné své eseji pro časopis *Vesmír*² rozdělil vědce na poutníky a parašutisty. „Parašutista se vznáší vysoko nad polem vědy a okem sokolím hledá výnosnou (nebo zrovna módní) oblast. Jakmile ji objeví, vrhne se na ni střemhlav. (...) Poutník nelétá ve výšinách, nýbrž šlape tuto zem. Nevybírá, nýbrž nachází na cestě. Nový problém nesdrapne výběrem šůry, potká se s ním při své momentální badatelské práci.“ Podle tohoto rozdělení bychom profesora Čermáka zařadili k vědcům-poutníkům a jeho zastavení na vědecké cestě chronologicky mapuje i zmíněných pět tematických okruhů, na které se podrobněji zaměříme níže v textu.

První část sborníku je věnována *Slovu, slovníkům a slovtvorbě*. Na prvním místě je proto, že se profesor Čermák začal zajímat o slova a jejich uspořádání ve slovnících poměrně záhy po druhé světové válce. Hned dva příspěvky se zaměřily na problematiku terminologie. Ivana Bozděchová se zabývá stručným vývojem české teorie terminologie, zmiňuje také chystané konference terminologické komise při Mezinárodním komitétu slavistů (uskuteční se 2015 a 2017). Dominika Kovářiková se ve své stati věnuje velmi rozsáhlému a složitému tématu polysémie v terminologii. Zamýšlí se nad příklady polysémie v rámci jednoho vědního oboru. Ta je sice považována za nežádoucí, nicméně doložené příklady ukazují, že není výjimečná. Příklady dokládá i polysémii v rámci dvou či více nepříbuzných oborů a v neposlední řadě poukazuje i na polysémii v různých typech textu. Zájem profesora Čermáka o cirkumfixy inspiroval Aleše Klégra k zajímavému experimentu: ve svém příspěvku popisuje pátrání po výskytech cirkumfixu *-en/-em-...-en* (např. *enliven*, *embolden*) v angličtině. Nespokojil se s jeho dvěma výskyty v elektronickém britském slovníku *Concise Oxford British Dictionary* a díky definování vlastností cirkumfixu (za bázi tohoto typu cirkumfixace slouží jednoslabičné adjektivum zakončené na vyslovovanou hlásku) a vyhledávání prostřednictvím Googlu se mu podařilo najít dalších 50 neologismů utvořených tímto způsobem. Renata Novotná se ve své stati věnuje antropomorfnímu principu u názvů strojů a přístrojů. Vychází z myšlenek profesora Čermáka, jenž uvádí, že v „řadě jazyků je charakteristická antropomorfní metafora spočívající v přenášení forem původních pro člověka na věci a přírodu“ (srov. str. 44). Analýzou dat z korpusu Novotná stanovuje sémantické okruhy, se kterými se názvy strojů a přístrojů pojí. Slovtvornými vztahy derivace a kompozice na jedné straně a polysémie a kolokace na straně druhé se zabývá Pavel Štichauer. Svůj příspěvek však nevěnuje češtině, zamýšlí se nad komplementaritou kompozice a derivace v současné italštině. V anglicky psaném příspěvku Wolfgang Teubert uvažuje nad významem slov a různými přístupy a rozhodnutími, před kterými stojí dnešní tvůrci slovníků: je nositelem

---

² HOUDEK, F. O sicflajši a přelétavosti. *Vesmír* 3/2012, 91, 172.

významu lemma? Víceslovné spojení? Zažitá fráze? Trojice autorů Marie Vachková, Věra Kloudová a Martin Šemelík svůj příspěvek zaměřuje na zkoumání slovtvorné antonymie v němčině. Prostřednictvím Kookurenční databanky CCDB, jejíž základnou je korpus současné psané němčiny (obsahuje zhruba 2,2 miliardy slov), zkoumají paradigmatické vztahy na základě výzkumu parole.

Druhý tematický oddíl sborníku se jmenuje *Frazémy a kolokace*. S laskavým humorem se ve svém příspěvku Marie Kopřivová věnuje oblíbeným frazémům profesora Čermáka. Vybrala 10 frazémů, které profesor Čermák často používá v přednáškách, diskusních příspěvcích nebo běžných pracovních rozhovorech, a jejich frekvenci zjišťovala v psaném korpusu SYN, v mluvených korpusech řady ORAL i v Pražském mluveném korpusu a ověřovala jejich zařazení do Slovníku české frazeologie a idiomaticky (SČFI). Jmenujme ze všech zkoumaných frazémů alespoň dva (z našeho pohledu nejzajímavější): štěpit vlas a mít k tomu dvě věci. Marie Hnátková věnovala svou stať kvazifrazémům v mluveném korpusu ORAL a soustředila se na výsledky automatické identifikace ustálených kolokací pomocí programu FRANTA (FRazémová ANotace a Textová Analýza) a uvádí i výsledky automatické identifikace kvazifrazémů. Zmiňuje příklady kvazifrazémů, které nelze automaticky označit (mít váhu, být ve formě atd.) a zdůvodňuje, proč například do vyhledávání kvazifrazémů zařadila i substantivum večere, které však v SČFI uvedeno není. Hned dva příspěvky ze sborníku se zabývají slovesem mít. V tom prvním se Mira Načeva-Marvanová zamýšlí nad verbálními frazémy typu přirovnání se slovesem mít a zkoumá druhy struktur těchto frazémů v češtině. Nachází v nich rytmus, vtip, rým, něžnost, peprnost i ostrost (srov. str. 122). Ruský psaný příspěvek Valerije M. Mokijenka vyzdvihuje hodnotu Slovníku české frazeologie a idiomaticky, která je podle Mokijenka v porovnání českých frazémů s evropskými jazyky. Uvádí také, že díky těmto paralelám SČFI otevírá otázku, zda je vysvětlení některých ruských frazémů správné. Kateřina Šichová se zaměřila na spojení frazémů a reklamy. V nejobšáhlejším příspěvku sborníku četnými příklady ilustruje, že v reklamě jsou velmi často užity všechny typy frazémů. Stanovuje, v jakých případech jsou frazémy reklamotvorné, a zkoumá specifické postavení frazémů v reklamě. O kolokacích v beletrii 19. století pojednává příspěvek Anny Zitové, Martina Stluky, Michala Křena a Karla Kučery. Zaměřuje se na statisticky významné rozdíly ve frekvenci kolokací v beletrii 19. století v porovnání s beletrií současnou. Za nejmarkantnější označují autoři rozdíly plynoucí z rozdílné jazykové situace ve zmíněných obdobích.

Třetí tematické zastavení patří *Morfologii*. Většina příspěvků v této části využívá ke zkoumání tvaroslovných otázek korpusy. Hned úvodní příspěvek Any Adamovičové je věnován partikulím, jubilantovu oblíbenému slovnímu druhu. Autorka se zaměřuje na obtížné rozlišení partikulí a adverbii – slovy Vladimíra Petkeviče: „Jen pan profesor Čermák ví, co to je partikule.“ (srov. str. 188) Uvádí, že korpusová lingvistika umožňuje průlomové zkoumání partikulí, a dokládá to tabulkami podávajícími přehled výskytů a charakteristik v Praž-

ském mluveném korpusu, ve Slovníku spisovného jazyka českého a ve Slovníku spisovné češtiny. Ze srovnání je zřejmé, že důkladné slovníkové zpracování partikulí v češtině chybí. Jiný pohled na partikule nabízí Patrick John Corness. V anglicky psaném příspěvku hledá litevské protějšky k českým částicím vyjadřujícím možnost a pravděpodobnost, využívá přitom materiál z paralelního korpusu. Synchronní korpus SYN2010 využila ke zkoumání vývoje používání koncovek Jana Marie Tušková. Ve své stati se zaměřila na distribuci koncovek genitivu a lokálu cizích zeměpisných jmen. Na základě analýzy korpusových dat vysledovala, že cizí oikonyma se gramaticky velmi přizpůsobují současné psané češtině a převažující koncovkou v obou pádech je -u. Ilona Kořánová se ve svém příspěvku snaží najít odpověď na otázku, zda je sloveso soustředit se imperfektivní, nebo perfektivní. Na základě výskytů v korpusu SYN2010 a četných příkladů ukázala, že sloveso soustředit se může být jak dokonavé, tak nedokonavé, tak i oboudivové. Vladimír Petkevič ve svém příspěvku *Skrytý přínos morfologické disambiguace* poukazuje na to, že přesná disambiguace homonymních tvarů podle pravidel nutně vede k poznání hlubších souvislostí a řešení teoretických otázek především syntaxe a morfologie. Interní seminář profesora Čermáka inspiroval Andreu Hudouskovou k zamyšlení se nad tím, které jmenné koncovky působí největší potíže nerodilým mluvčím. Soustředila se na polyfunkčnost, homonymii, distribuci a frekvenci singulárových koncovek a vypořozovala, že zcela zásadní roli pro učení skloňování mají pravidla pádového synkretismu.

Čtyři příspěvky jsou obsaženy ve čtvrté části *Jazykové variety, norma a jazyková kultura*. I v tomto oddílu se hlavní téma spojuje s dalšími jazykovědnými zájmy profesora Čermáka. Václav Cvrček ve svém příspěvku otevírá otázku kodifikace, úzu, jazykové preskripcie a deskripcie. Poukazuje na jeden z jubilantových největších počínů: založení Ústavu Českého národního korpusu, který poskytuje jedinečný materiál, odhalující, že kodifikace a úzus se mnohdy velmi liší. Zajímavou paralelu nastínil ve své stati Petr Čermák. Zatímco v českém prostředí se vedou desetiletí diskuze a spory týkající se jazykové normy, ve španělštině je něco podobného nemyslitelné z důvodu absence obecně sdílené teorie jazykové kultury. Ve španělštině se nemusí mluvčí zabývat tím, zda použitý výraz je spisovný, nebo ne. Naopak v češtině je tato otázka velmi živá. Zabývá se jí i Milan Hrdlička. Zamýšlí se nad tím, jak a ve které fázi výuky představit jinojazyčným mluvčím spisovnou a obecnou češtinu, a konstatuje, že v praxi se ukazuje snazší přechod od spisovné češtiny k obecné než opačně. Výše jsme uvedli, že dva příspěvky ze sborníku patří slovesu *mít*, v prvním se Mira Načeva-Marvanová zamýšlí nad verbálními frazémy, ten druhý napsal Petr Vybíral. Zaměřuje se na použití slovesa *mít* v publicistických textech, konstatuje, že jeho nadužívání v jiném než původním významu ve smyslu vlastnit znesnadňuje pochopení sdělení.

Uplynulých dvacet let profesor Čermák zasvětil budování Českého národního korpusu. Této oblasti se věnuje poslední odborná část sborníku s názvem

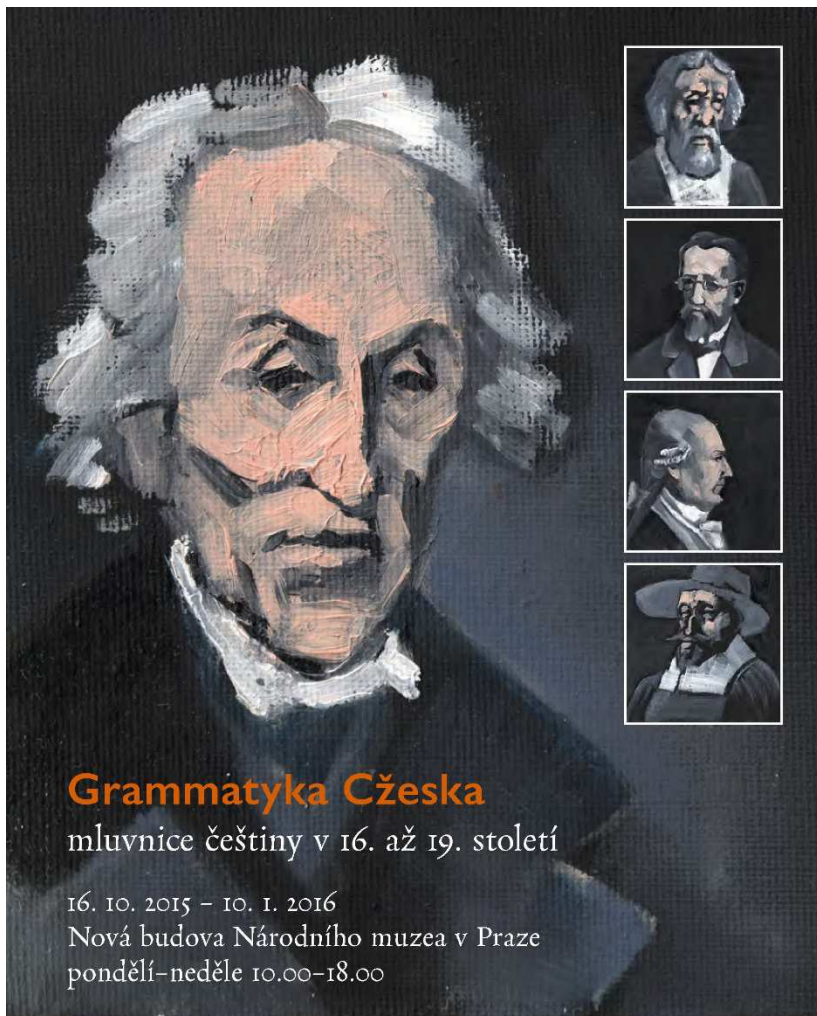
Korpusová data. Dva příspěvky se zaměřují na paralelní korpusy. Pavel Vondříčka je využívá k porovnání čtyř českých a norských abstrakt vyjadřujících modalitu, konkrétně nutnost, možnost, povinnost a svolení/dovolení. Lucie Chlumská uvádí zajímavý přehled o překladové literatuře, která je zastoupena v korpusech řady SYN, zmiňuje i jazyky originálních textů. Konstatuje, že korpusy ČNK, v rámci nich pak především InterCorp a Jerome, jsou cenným materiálem ke zkoumání nejen češtiny původní (nepřekladové), ale i překladové. Karen Gammelgaardová použila materiál z korpusu SYN2010 na zkoumání, jak Češi vnímají severské státy a jejich obyvatele; její příspěvek je v angličtině. Gammelgaardová se zaměřila na používání názvů severských států a zjišťovala, v jakých kontextech se nejčastěji vyskytují. Zbývající dva příspěvky nahlížejí na korpusová data z jiného úhlu než předešlé. Hana Skoumalová ve svém příspěvku představuje úskalí, se kterými se setkáváme při budování textového korpusu. Označuje několik kategorií nekvalitních textů, které nemohou být zařazeny do korpusu a využity ke zkoumání jazyka (texty v cizím, zkomoleném nebo nestandardním jazyce, texty bez diakritiky nebo v chybném kódování a mnohé další). František Štícha ve své stati nahlíží na korpus jako na nástroj ke zjišťování, co všechno v jazyce (ne)existuje. Už titulkem pokládá otázku: *Co v korpusu nenajdeme, nezařadíme do langue?* Několika doloženými příklady z rozdílných jazykových rovin pak dokládá, že i jevy nenalezené v korpusu jsou nespornou součástí langue. Mezi takové řadí například tvary genitivu plurálu zel, během, přechodníky nebo tvary slovesných adjektiv na -cí odvozených z perfektivních sloves.

Zatímco v předešlých pěti částech sborníku jsme se mohli prostřednictvím celé řady autorů seznámit s různými výroky, přístupy a myšlenkami profesora Čermáka, v šesté části s názvem *Jubilant trochu jinak (také, ale nejen z hlediska Českého národního korpusu)* máme možnost „dostat se“ k jubilantovi i lidsky blíže. Rozhovor Olgy Richterové a Anny Čermákové s profesorem Čermákem postupně doplňuje různá zastavení na cestě tohoto vědce-poutníka, začíná přechodem od literatury k jazyku, zmiňuje dva obdivované lingvisty, Vladimíra Skaličku a Ferdinanda de Saussura, ukazuje k Čermákovým inspiracím a naráží i na palčivé téma stále chybějícího slovníku češtiny. Velmi zajímavý je i příspěvek Věry Schmiedtové, spjaté s Ústavem Českého národního korpusu od samých počátků. Vypráví v něm příběh Českého národního korpusu *Jak to bylo*. Dnes, když se probíráme korpusovými daty, si těžko dokážeme představit počáteční shánění sponzorských darů a dvě sklepní místnosti, kde to všechno začalo. Michal Škrabal s mírnou nadsázkou píše: *Ukaž mi svůj kolokační profil a já ti řeknu, kdo jsi*. Vtipně pak glosuje kolokace ke hledanému výrazu František Čermák.

Šíři Čermákových jazykovědných zájmů nepřímo dokládají v sedmé kapitole i dopisy předních světových lingvistických osobností, které se připojují k návrhu, aby byl František Čermák oceněn státním vyznamenáním. V němčině, španělštině, angličtině, ruštině, slovenštině a češtině se o profesoru Čermákovi

vyjadřují představitelé 24 převážně evropských univerzit a dvou jazykovědných ústavů a sdružení.

Je milou tradicí věnovat kolegům k životnímu jubileu sborník, potěšit je. V případě Sborníku příspěvků k 75. narozeninám prof. Františka Čermáka s názvem *Radost z jazyků* je na místě i latinské rčení *nomen omen*. Radost z jazyků totiž vyzařuje ze všech příspěvků, ať už hledají odpovědi v rámci současné lingvistiky, nebo naopak nacházejí nevyřešené otázky. Zaujetí autorů a propojení zkoumané problematiky s jubilantovými zájmy vytvořily z předkládaného sborníku knihu, kterou je radost číst a která je velmi inspirující k tomu, abychom se s radostí ponořili do řešení neprozkoumaných jazykovědných otázek.

Grammatyka Česka
mluvnice češtiny v 16. až 19. století

16. 10. 2015 – 10. 1. 2016
Nová budova Národního muzea v Praze
pondělí–neděle 10.00–18.00

125
1920
2015
LET
AKADÉMIE VĚD
ČESKÉ REPUBLIKY

Pořádá Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, v. v. i., ve spolupráci s Národním muzeem. Výstava se koná v rámci projektu Ministerstva kultury ČR reg. č. DF12P01OVVo28 Informační technologie ve službách jazykového kulturního bohatství (II JAKUB)

Pokyny pro autory

Redakce přijímá pouze původní, dosud nepublikované práce v češtině, slovenštině, angličtině nebo němčině. Pokud je anglický nebo německý příspěvek napsán nerodilým mluvčím, redakce autora vyzývá, aby svůj text nechal korigovat rodilým mluvčím-lingvistou.

Redakce žádá autory, aby své příspěvky ve formátu *.doc a *.pdf zaslali elektronicky na adresu **kg@ujc.cas.cz**.

Povinnou součástí příspěvku psaného v jakémkoli jazyce je anglický abstrakt v rozsahu 100 až 150 slov a klíčová slova v jazyce příspěvku a angličtině. U anglicky nebo německy psaných příspěvků o češtině žádáme též název, abstrakt a klíčová slova v češtině.

Základní struktura příspěvku:

- název příspěvku;
- jméno a příjmení autora;
- pracoviště, e-mailová adresa;
- anglický abstrakt, klíčová slova;
- text;
- reference

Úprava příspěvku:

- zejm. pokud chcete do textu vkládat tabulky či grafy, doporučujeme nastavit už pro rukopis velikost stránky A5, popř. užít písmo Cambria vel. 9 pro základní text, vel. 8 pro ostatní texty;
- v případě tabulek a grafů je třeba zohlednit černobílý tisk tisk časopisu (resp. tisk v odstínech šedi);
- příspěvek by měl být členěn na kapitoly (a event. subkapitoly); ty se označují čísly desetinné soustavy do maximálně čtyř číslic (1; 1.1; 1.1.2; 1.1.2.1); poté, je-li to nutné, lze užívat římských číslic (I, II) nebo písmen (A, a);
- doklady analyzovaných jevů je vhodné průběžně číslovat a číslo z obou stran uzavřít: (1); jednotlivé doklady se píší zkraje strany vždy v samostatném odstavci; pokud se jako doklad daného jevu uvádí několik vět (kvůli žánru, stylu, kontextu atp.), není nutno je číslovat, ale píší se v jednom bloku, shora i zdola vyčleněném z textu, jiným typem písma;
- doklady jsou na konci opatřeny citací zdroje; je-li doklad převzat z korpusu, stačí citovat tento korpus; má-li zavedenou zkratku, pak tuto zkratku, např. SYN2006pub;
- případná morfologická anotace příkladových vět by se měla dít v duchu pravidel Lipské konvence (Leipzig Glossing Rules).
- tabulky je třeba průběžně číslovat, opatřit názvem a umístit na stránce vlevo;
- poznámky jsou umístěny pod čarou;

- citace v textu: (Daneš 1969: 86) / ...jak uvádí Daneš (1969: 86);
- úpravu referencí provádějte podle následujícího vzoru:

DUŠKOVÁ, L. (1984): Some contrastive notes on interrogative sentences in Czech and in English. *Philologica Pragensia*, 72–82.

BIRJULIN, N. A. – CHRAKOVSKIJ, V. S. (2001): Imperative sentences: theoretical problems. In: V. S. Chrakovskij (ed.), *Typology of Imperative Constructions*. München: Lincom Europa, 3–50.

ZIFONUN, G. – HOFFMANN, L. – STRECKER, B., et al. (1997): *Grammatik der deutschen Sprache*, Bd. 2. Berlin – New York: Walter de Gruyter.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvek odmítnout nebo vyžádat jeho úpravu.

Příspěvky procházejí posouzením nejméně dvou nezávislých oponentů, kteří nejsou členy redakce.

Instructions for authors

The journal solicits only original, previously unpublished work. Articles can be written in Czech, Slovak, English, or German. Please be advised that if the article is written in a language that is not the author's native language, authors are asked to have their manuscript carefully checked by a native speaker.

Manuscripts (Microsoft Word, font size 12 pts., line spacing 1.5, and with sufficient margins) should be submitted only electronically. Please email the article as an attached file to the address **kg@ujc.cas.cz**. Each submission must be accompanied by an abstract of 100–150 words, written in English.

The file with the electronic submission should contain the following:

- submission title;
- author's first and last name;
- affiliation and the author's email address;
- abstract in English;
- text of the article;
- references.

Formatting guidelines

The paper should be divided into **sections** (and, possibly, **subsections**). These are numbered in a decimal system, up to four levels (e.g. 1; 1.1; 1.1.2; 1.1.2.1). If additional subsections are needed, use Roman numerals (I, II) or letters (A; a).

Attested examples should be numbered sequentially, by using numbers enclosed in parentheses: (1). Examples are not indented but each example forms a separate paragraph. If an example consists of multiple sentences (for stylistic, contextual, etc. purposes), they are written in one contiguous sequence, not as separate (and numbered) paragraphs. The examples should be separated from the main text by a single line and typed in a different font, preferably in Verdana, size 9 pts, single spaced.

Each example is accompanied by reference to its source. If the example is taken from an electronic corpus, it is sufficient to name the corpus; if the corpus has a standard abbreviation, use the abbreviation, e.g. ČNK.

Tables must be numbered and each table must be accompanied by a caption. Tables are left-justified.

Footnotes are numbered sequentially and placed at the bottom of the page.

Literature cited in the text: (Daneš, 1969, 86) / ... Daneš (1969, 86)

Bibliographic references are formatted as follows:

DUŠKOVÁ, L. (1984): Some contrastive notes on interrogative sentences in Czech and in English. *Philologica Pragensia*, 72–82.

BIRJULIN, N. A. – CHRAKOVSKIJ, V. S. (2001): Imperative sentences: theoretical problems. In: V. S. Chrakovskij (ed.), *Typology of Imperative Constructions*. München: Lincom Europa, 3–50.

ZIFONUN, G. – HOFFMANN, L. – STRECKER, B., et al. (1997): *Grammatik der deutschen Sprache*, Bd. 2. Berlin – New York: Walter de Gruyter.

The editors reserve the right to reject unsuitable submissions and to request revisions. Each submission will be reviewed anonymously by two reviewers, not by the journal's editors.

Objednávka

Objednávka časopisu Korpus - gramatika - axiologie				
Odběratel	Název instituce:			
	Dodací adresa:			
	Fakturační adresa:			
	IČO / DIČ / NIP / VAT number:			
	IBAN:			
BIC (SWIFT):				
Objednávám	- zasílání ..... kusu/kusů počínaje číslem			
	- jednorázové zaslání čísla ..... v počtu ..... kusu/kusů			
	s úhradou v měně:	Kč	€	USD
Další informace pro dodavatele:				
Dodavatel	Název instituce: Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta			
	Adresa: Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, ČR			
	IČO: 62690094, DIČ: CZ62690094			
	Bankovní spojení: Česká spořitelna, a.s., číslo účtu: 2733582/0800			
	IBAN: CZ65 0800 0000 0000 0273 3582			
BIC (SWIFT): GIBACZPX				
Datum:	Za odběratele:			
<p>Objednávku odešlete na adresu redakce: Korpus – gramatika – axiologie, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, KČJL, Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika, nebo elektronickou formou na adresu: kga@ujc.cas.cz.</p> <p>Cena bude objednateli fakturována ve zvolené měně: 60 Kč/ks + poštovné a balné (vč. DPH), nebo 11 €/ks včetně poštovného, balného a bankovního poplatku (bez DPH), nebo 15 USD/ks včetně poštovného, balného a bankovního poplatku (bez DPH).</p>				

Order form

ORDER FORM for <i>Korpus – gramatika – axiologie</i>				
Subscriber	Institution:			
	Delivery address:			
	Billing address:			
	IČO / DIČ / NIP / VAT number:			
	IBAN:			
BIC (SWIFT):				
Ordering information	- regular delivery of ..... copy/copies, starting with issue No.			
	- single issue No. ...., number of copies			
	currency of payment:	Kč	€	USD
Additional information for distributor:				
Distributor	Institution: Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta			
	Address: Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika			
	IČO: 62690094, DIČ: CZ62690094			
	Bank: Česká spořitelna, a.s.; Account no.: 2733582/0800			
	IBAN: CZ65 0800 0000 0000 0273 3582			
BIC (SWIFT): GIBACZPX				
Date:	Subscriber signature:			
<p>Order form should be mailed to: Korpus – gramatika – axiologie, Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, KČJL, Rokitanského 62, 500 03 Hradec Králové, Česká republika, or electronically to the following address: kga@ujc.cas.cz.</p> <p>The price on the invoice will be quoted in the currency selected by the subscriber: 60 Kč/copy + shipping and handling (incl. DPH), or 11 €/copy, including shipping, handling, and a bank transfer fee (without DPH), or 15 USD/copy, including shipping, handling, and a bank transfer fee (without DPH).</p>				